

Cikli i Kreshnikëve

Fuqia e Mujit

Fuqia e Mujit

(teksti i rapsodisë)

**Pajisur me fjalor shpjegues*

Në kopertinë:

LAHUTARI – Vepër e autorit Gjergj Pali

Fuqia e Mujit

Lum e lum për t'lumin Zot,
 Nu'jem kanë e Zoti na ka dhanë!
 Kurr ish'kanë Muja djalë i ri,
 M'a kish çue baba n'rogë¹ tu një zotni;
 Çoban lopësh zotnija e ka ba,
 Për gjith ditë bjeshkët Muja tu'i kërkue;
 Për gjith ditë ndër gurra² t'u u freskue,
 Për gjith ditë ndër mriza³ tuj pushue
 Rrugë as shtek pa njoftë nuk ka lanë
 M'i çon lopët gjithherë ku s'i'n kanë⁴
 'I natë lopët çobanit i paskan hupë⁵
 E tu shpija nu'ka mujtë me dredhë⁶
 Buzë një shkambit m'u ndalë asht ngushtue⁷
 Asht ulë djali aty për me fjetë
 Paj dy djepa aty ki'n qillue;⁸
 E kan marrë brimën⁹ e tuj kajtë¹⁰
 M'asht avitë¹¹ Muja me i shikjue
 Po i pajton¹² tuj i përkundë
 E t'dy djepat i ka vu në gjumë
 Bardh si drita dy Zana atëherë kanë ardhë
 -Ty, qysh të thonë – Mujon e kan pvetë-¹³
 Zo'! ç'të ka pru n'kët vend e shka t'ka tretë!
 Kqyre Muja atëherë shka u ka thanë
 -Rrogat lopësh un kam qillue
 Për gjith ditë kto bjeshkë i kam kërkue
 Mue rreziku sot ka ardhë me më ndeshë¹⁴
 M'kan hupë lopët, e askund s'kam mujtë me i gjetë

¹ n'rogë - rrogëtar

² gurrë – burim uji

³ mriz – vend i freskët me hije ku kalojnë vapën bagëtia

⁴ ku s'i'n kanë - ku s'kanë qenë, në vend të ri

⁵ hupë - humbur

⁶ dredh - kthehem

⁷ asht ngushtue – është detyruar

⁸ ki'n qillue – kishin qenë, kishin ndodhur

⁹ brimën - britmën

¹⁰ tuj kajtë – duke qarë

¹¹ avitem - afrohem

¹² pajtoj - qetësoj

¹³ e kan pvetë – e kanë pyetur

¹⁴ me më ndeshë rreziku – më ka gjetur një e keqe

Ktu m'xu nata e u ungja¹⁵ për me fjetë
 S'mylla sy prej vajit, qi kam ndie¹⁶
 Ishin kanë tuj kajtë këta dy fmi¹⁷
 Kurrkund çajre¹⁸ fmia nu'm'kan lanë
 M'u kan dhimtë e jam hudhë me i pajtue
 I pajtova e sa grima¹⁹ n'gjumë i kam vdue²⁰
 Po Zo'! shka jeni me gjithë kët dritë?-
 -Zana jemi, Mujo, tuj shetitë,
 Tuj u sjellë na njerzvet me u ndihmue,
 Ti ç'farë ndere, Mujo, po na lypë?²¹
 Qi dy djepat na ike vu në gjumë?
 A don forcë, Mujo, me qindrue?
 A don luftë, Mujo, me luftue?
 A don gja, Mujo, a don mall?
 A don, dije, Mujo a don gjuhë?
 Lyp shka të dësh Mujos te i kan thanë.
 Kqyr²² Muji atëherë ç'ka qitë e ka thanë:
 -Shpesh po m'ngucin²³ çobanija
 Shum inad çobajt si më kanë
 Paj me forcë me ja u kalue un due
 Njana shoqes Zanat atëherë i kan thanë:
 -Tamël gjiut²⁴ Mujit për me i dhanë
 Tamël gjiut i kan dhanë me pi
 Me tri pika djaln m'a kan ngi²⁵
 E i ka falë Zoti kaq fuqi
 Sa me e luejtë shkambin ma t'madhin
 -Kape gurin! - Zanat i kan thanë
 Njimi okësh e ma²⁶ guri ish'kanë
 E ka kap gurin njimi okësh
 Badihava²⁷ peshue me duer e ka;
 Der n'nye t'kamës veç e nu' mujt ma²⁸
 Njana shoqes Zanat atëherë i kanë thanë:
 -Edhe do²⁹ tamël Mujos me i a dhanë

¹⁵ u ungja – u ula

¹⁶ kam ndie – kam dëgjuar

¹⁷ fmi - fëmijë

¹⁸ çajre – shërim, dalje nga një gjendje e vështirë

¹⁹ sa grima – menjëherë, në çast

²⁰ i kam vdue – i kam vënë

²¹ lyp - kërkoj

²² kqyr – këqyr, vështro, shiko

²³ nguc - ngacmoj

²⁴ tamël gjiut – qumësht gjiri

²⁵ e kanë ngi – e kanë ngopur

²⁶ okë – njësi e vjetër peshe (rreth 1.5 kg). *Njimi okësh e ma... – njëmijë okë e më tepër...*

²⁷ badihava – në ajër (lart), në erë

²⁸ nu' mujt ma – nuk mundi më

²⁹ do - pak

E ka marrë tamlin Muji e e ka pi
 E ka kapë gurin me e peshue
 Deri në gju ai gurin e ka çue
 E ka ugjë prap n'tokë e ka pushue
 Kqyre Zana sa mirë ka thanë:
 - Edhe pak gji Mujos me i a dhanë
 I ka dhanë prap gji për me pi
 Sa don Zoti t'i ka dhanë fuqi
 E e ka marrë gurin me e peshue
 Deri në shogë³⁰ gurin e ka çue
 E kan pa Zanat e kan kqyrë
 Njana tjetrës prap te i kan thanë:
 - Opet³¹ Mujit gji lypet me i dhanë
 E ka marre Muji gji me pi
 O! se ç'po i ep edhe Zoti fuqi
 Kenka ba si me kanë drangue³²
 Ka marrë gurin me e peshue
 N'cep te krahit Muji e ka vdue
 Njimi okësh gurit i ka qindrue³³
 Njena shoqes Zana ç'ka i ka thanë:
 -Tjetër gji Mujit mos me i dhanë:
 Pse tjetër gji Mujit për me i dhanë
 E batis³⁴ dyrnjan anë-m'anë,
 Atëherë Zanat Mujin po e zhgjertojnë³⁵
 Se sa t'vogël qi po flasin:
 Përmbi krye hana tuj i shikjue
 Përmbas shkambit hija tu'u zgjatue
 Sa miqsisht me të kan kuvendue
 Kqyre Zanat, Mujit, shka i kan thanë:
 -Probatin³⁶ na, Mujo, duem me t'xanë:
 Fol ti, Mujo tash qysh po thue?-
 -Tu t'jem ngusht³⁷, Zana, me m'ndihmue!-
 E ka falë Zoti sabahin³⁸
 Ferk e ferk³⁹ Muji kanka çue
 I ka gjet lopët e në shpi ka shkue
 N'fushë t'Jutbinës⁴⁰ Muji kur a ra
 Bytym⁴¹ shokët e mbledhun i ka pa

³⁰ shogë - brez

³¹ opet – prapë, sërish

³² drangue - dragua

³³ i ka qindrue – e ka mbajtur

³⁴ batis – përmbys, shkatërroj

³⁵ zhgjertoj – shqyrtoj, shoh me imtësi

³⁶ probatin - vëllam

³⁷ tu t'jem ngusht – kur të jem keq, në situatë të vështirë

³⁸ sabah - mëngjes

³⁹ ferk e ferk – shpejt e shpejt

⁴⁰ Jutbina – vendbanim i kreshnikëve

Se me Mujin aty i'n kenë msue⁴²
 Me i a mujtë Mujit tuj ladruë⁴³
 Kqyre seri⁴⁴ Muji shka ka ba:
 I a ka nisë me çobaj me ladruë
 Send ma t'fortin me dorë e ka kapë
 Pesë konopë⁴⁵ përpjetë i ka dhanë
 As kurrkush me folë nuk po flet
 Se me thue kur po i bjen
 Dekun⁴⁶ n'tokë gjinden⁴⁷ po i qet
 Prej zotnis – tha – Muji asht largue
 Prej zotnis – burri kur asht da
 Ka dredhë n'shpi - tha – nanën për me e pa
 Tha – I a ka nisë Muji tuj punue
 Tha – I a ka nisë Muji tuj luftue!
 E n'sa lufta Muji si po bjen
 Ai gjith herë me nderë si po del.

⁴¹ bytym - grumbull

⁴² i'n kenë msue – ishin mësuar

⁴³ tuj ladruë – duke luajtur

⁴⁴ seri - çudi

⁴⁵ konop – litar, tërkuzë; këtu: masë largësie

⁴⁶ dekur - vdekur

⁴⁷ gjinden - njerëzit